

PLIKTEN TIL Å TIE, RETTEN OG PLIKTEN TIL Å TALE

AV PROFESSOR BENTE OHNSTAD

12. FEBRUAR 2021

HVA INNEBÆRER TAUSHETSPLIKTEN

- Plikt til å bevare taushet
- Plikt til å hindre *uvedkommende* adgang til konfidensielle opplysninger

TAUSHETSPLIKTEN BEGRUNNELSE

- Taushetsplikten er begrunnet i hensynet til privatlivets fred
- Publikum skal kunne oppsøke velferdstjenestene uten frykt for at opplysninger blir gitt uvedkommende
- Publikum skal være trygg på at opplysninger som gis brukes på en måte som ivaretar vedkommendes interesser
- Dersom brukeren ikke var trygg på at opplysningene ble behandlet konfidensielt, kunne han/hun holde tilbake opplysninger av betydning for behandlingen

ANDRE HENSYN BAK TAUSHETSPLIKTEN

- Tillit
- Selvbestemmelse
- Personvern

HVILKE OPPLYSNINGER ER UNDERLAGT TAUSHETSPLIKT

- Opplysninger mottatt *i egenskap* av å være ansatt i velferdstjenestene
- Opplysning om personlige forhold
- Alle opplysninger som knytter seg til en persons fysiske og psykiske helse
- Personidentifiserbare data
- Anonyme opplysninger er ikke underlagt taushetsplikt
 - Når er opplysninger tilstrekkelig anonymisert?

HOVEDREGEL OM TAUSHETSPLIKT I OFFENTLIG VIRKSOMHET

- Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om noens personlige forhold

HOVEDREGEL OM TAUSHETSPLIKT FOR HELSEPERSONELL

- Helsepersonell skal hindre at andre får adgang eller kjennskap til opplysninger om folks legems- eller sykdomsforhold eller andre personlige forhold som de får vite om i egenskap av å være helsepersonell

OPPVEKSTREFORMEN

- Samarbeid, samordning, og barnekoordinator. Reformen er begrunnet i at mange barn og unge med behov for koordinerte og sammenhengende tjenester opplever manglende koordinering og at tjenestetilbudet ikke henger sammen. Reformen vektlegger hensynet til at barn skal få et helhetlig tjenestetilbud. Det skal være tydelig hvem som har ansvar for hva. Det gjøres ingen endringer i bestemmelsene om taushetsplikt og meldeplikt

SAMARBEID OG MEDVIRKNING

- Plikten for kommunen til å yte koordinerte tjenester
- Retten for mottakerne av tjenestene til å medvirke
- Retten til å være informert
- Retten til å motsette seg utlevering av opplysninger

SAMARBEIDENDE PERSONELL, HPL

§ 25

- Med mindre pasienten motsetter seg det, kan taushetsbelagte opplysninger gis til samarbeidende personell når dette er nødvendig for å kunne gi forsvarlig helsehjelp.

HPL. § 23. BEGRENSNINGER I TAUSHETSPLIKTEN

Taushetsplikt etter § 21 er ikke til hinder for:

- 1. at opplysninger gis den som fra før er kjent med opplysningene,
- 2. at opplysninger gis når ingen berettiget interesse tilsier hemmelighold

BEGRENSNINGER I TAUSHETSPLIKTEN

- 3. at opplysninger gis videre når behovet for beskyttelse må anses ivaretatt ved at individualiserende kjennetegn er utelatt,
- 4. at opplysninger gis videre når tungtveiende private eller offentlige interesser gjør det rettmessig å gi opplysningene videre,

BEGRENSINGER I TAUSHETSPLIKTEN

- 6. at opplysningene gis videre etter regler fastsatt i lov eller i medhold av lov når det er uttrykkelig fastsatt eller klart forutsatt at taushetsplikt ikke skal gjelde.

LOVBESTEMTE UNNTAK FRA TAUSHETSPLIKTEN

- Plikt til å gi opplysninger
 - Plikt forutsetter hjemmel
- Rett til å gi opplysninger
 - Beror på skjønn

BEGRENSNINGER I TAUSHETSPLIKTEN

- Anonymiserte opplysninger
 - For eksempel statistiske opplysninger
- Ingen berettiget interesse tilsier hemmelighold
 - For eksempel opplysningen er kjent er alminnelig tilgjengelige

OPPHEVELSE AV TAUSHETSPLIKTEN

- Samtykke – informert samtykke
- Anonymiserte opplysninger
- Opplysninger som kan gis uten å svekke tilliten
- Opplysninger som det ikke er grunn til å tro at klienten/pasienten/brukeren ønsker hemmelighold omkring

OPPLYSNINGSPLIKT

- Ikke lenger plikt eller rett til å beholde taushet
- Plikt til å utlevere opplysninger når *vilkårene er oppfylt*

MELDEPLIKT TIL BARNEVERNET

- a. når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt,
- b. når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller behandling, eller at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for behandling eller opplæring,

MELDEPLIKT FORTS.

- c. når et barn viser alvorlige atferdsvansker i form av alvorlig eller gjentatt kriminalitet, misbruk av rusmidler eller en annen form for utpreget normløs atferd,
- d. når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

VIKTIG Å HUSKE PÅ

- Taushetsplikten skal beskytte mot at opplysninger blir brukt til annet formål enn de er innhentet for
- Medvirkning fra klienten/brukeren/pasienten viktig for å bevare tillitsforholdet
- Andre hensyn kan veie tyngre og gjøre videreformidling av opplysninger rettmessig, evt. utløse en plikt til å gi opplysninger
- Samtykke opphever taushetsplikten så langt samtykket rekker

OPPSUMMERING

- Opplysninger til andre personer/organer/etater må ha hjemmel i lov
- Samarbeid må skje med utgangspunkt i klientens/brukerens beste
- Den opplysningene angår bestemmer som hovedregel selv hva som er hennes/hans beste

OPPSUMMERING

- Hovedregelen for behandling av personopplysninger er taushetsplikt
- Melde- og opplysningsplikt er unntak fra taushetsplikten, og setter hensynet andre interesser først **når vilkårene for meldeplikt er til stede**
- Det er kun i alvorlige saker offentlige myndigheter/andre med taushetsplikt skal gi opplysninger til barnevernet uten hinder av taushetsplikt
- Opplysningsrett er begrunnet i at avgiver av opplysninger skal kunne utføre sine lovpålagte oppgaver.
- All hjelp beror på frivillighet
- I barnevernet må det være hjemmel for inngrep mot foreldrenes vilje for at meldeplikten skal inntre